

Het HEM

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 0**

Gevraagd subsidiebedrag: € 575.000

Over de instelling

Stichting Het HEM (hierna: Het HEM) is de organisatie achter de nieuwe invulling van de voormalige kogelfabriek op het Hembrugterrein in Zaandam. Het HEM presenteert bestaande kunstprojecten en nieuwe artistieke producties van lokale, nationale en internationale makers. Het wil een levendige ontmoetingsplaats zijn. Het HEM nodigt kunstenaars uit om vrijuit te experimenteren en bezoekers om zich persoonlijk te verbinden met de kunst. Het HEM ontwikkelt zich naar eigen zeggen in drie fases tot dé culturele buitenplaats van Amsterdam. De eerste fase (2019 – 2024) verkent de verschillende mogelijkheden die het pand biedt. In 2025 zal een ingrijpende verbouwing plaatsvinden; in 2027 zal Het HEM weer openen. Stichting Het HEM is organisatorisch en financieel nauw verbonden met Het HEM bv: de stichting is onder meer verantwoordelijk voor het artistieke beleid, de bv exploiteert het pand.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.44 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Het HEM geen subsidie toe te kennen.

De raad krijgt op basis van het plan weinig zicht op de ontwikkelingsfunctie van Het HEM: hij ziet de instelling als een presentatieplek voor onder andere hedendaagse beeldende kunst, veelal van reeds gearriveerde makers. Het wordt de raad uit het plan onvoldoende duidelijk in hoeverre de activiteiten van Het HEM gericht zijn op de begeleiding van nieuwe makers, of op welke wijze de instelling invulling geeft aan de ontwikkeling van een genre of discipline. Daarnaast constateert de raad dat Het HEM subsidie aanvraagt voor de jaren 2021 – 2024, terwijl het in 2025 weer – tijdelijk – dichtgaat. Dit strookt volgens de raad niet met de veronderstelling van duurzame ondersteuning die inherent is aan een toekenning binnen de Culturele basisinfrastructuur (BIS).

De raad heeft niettemin onverminderd waardering voor de invulling die Het HEM geeft aan de presentatie van kunst en de visie en urgentie die uit het plan spreken. De instelling is in korte tijd een belangwekkende plek geworden die veel teweegbrengt. De raad is van mening dat Het HEM, onder

meer door diens multidisciplinaire aanpak, een nieuwe doelgroep kan aanspreken voor beeldende kunst.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad is in beginsel positief over de plannen van Het HEM, maar benadrukt dat de aanvraag niet voldoet in de context van het artikel Ontwikkelinstellingen. De raad is van mening dat Het HEM voornamelijk opereert als presentatie-instelling. De aanvraag gaat ook nauwelijks in op activiteiten op het gebied van talentontwikkeling of ontwikkeling van een genre of discipline, nieuwe makers of ontwikkeling van de eigen artistieke praktijk als ontwikkelinstelling. Binnen de zogeheten 'Chapters', de tijdelijke programma's waarin de programmering van Het HEM is onderverdeeld, krijgen volgens de aanvraag jonge en ervaren kunstenaars ruimte, maar de raad mist een beschrijving van ontwikkeltrajecten of begeleiding. Ook waar Het HEM in de aanvraag ingaat op onderzoek, is dit volgens de raad voornamelijk onderzoek naar het eigen functioneren en de aanpak van een interdisciplinaire manier van presenteren, en in mindere mate gericht op artistieke ontwikkeling.

De raad vindt Het HEM een toonaangevende landelijke presentatieplek, die in korte tijd naam heeft weten te maken door de internationale kunstwereld naar binnen te halen, en die ook internationaal van betekenis kan zijn. De condities daarvoor zijn aanwezig, met een spectaculair gebouw en een spannende programmering. Die is tot eind 2024 opgedeeld in 'Chapters', die een aantal vaste onderdelen kennen waar steeds door andere makers invulling aan wordt gegeven. De raad is lovend over de uiteenlopende plannen voor de 'Chapters', waarbij hij opmerkt dat popcultuur en *highbrow* kunst bij Het HEM op een prettige en overtuigende manier door elkaar lopen. Zo heeft Het HEM de potentie om een nieuw, jong publiek te trekken voor (beeldende) kunst.

De plannen voor de tentoonstellingen in de komende vier jaar vindt de raad helder, doordacht en artistiek sterk. De ambities zijn groot maar realistisch, mede dankzij de financiering, die grotendeels zeker is dankzij de bijdragen van Amerborgh. De raad heeft vertrouwen in het vakmanschap van het team van Het HEM. Daarnaast waardeert hij de wijze waarop het programma wordt samengesteld en de verbinding wordt aangegaan met relevante partijen ter ondersteuning en realisatie van de visie. De raad is van mening dat Het HEM met succes grenzen tussen genres en disciplines opheft en experiment stimuleert, in uitwisseling tussen verschillende (kunst)disciplines, wetenschappen en bezoekers met uiteenlopende achtergronden en ideeën. De raad waardeert daarnaast de wijze waarop Het

HEM zich verhoudt tot zijn omgeving en zelfbewust een rol speelt in de herontwikkeling van een stedelijk gebied.

Vernieuwing

De raad vindt dat er in de plannen van Het HEM veel vernieuwende elementen voorkomen. Hij vindt echter dat deze activiteiten niet of nauwelijks bijdragen aan de vernieuwing van een kunstdiscipline of een artistieke praktijk: daarvoor ligt de nadruk te zeer op het presenteren en produceren van de 'Chapters', en te weinig op relevante activiteiten als ontwikkelinstelling.

De raad is wel positief over de vernieuwende elementen op het vlak van publieksparticipatie in het plan van Het HEM, bijvoorbeeld over de manier waarop publiek participeert in de tentoonstellingen en installaties. Dat geldt ook voor de wijze waarop Het HEM leerdoelen stelt en zo reflecteert op de eigen praktijk. De raad waardeert het inhoudelijke vertrekpunt om onderzoek te doen naar de verhouding tussen kunst en markt, met Het HEM zelf als voorbeeld. De raad ziet de activiteiten van Het HEM als pionierswerk. Naast de vernieuwende inhoud van de 'Chapters', waarbij popcultuur vermengd wordt met hoogdravende *highbrow* kunst en waar een zeer brede diversiteit aan genres en disciplines wordt ingezet, zit volgens de raad de vernieuwende kracht ook in de organisatiestructuur zelf, met de samenwerking tussen een bv en stichting op grote schaal.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

Het HEM realiseert haar cultuurprogramma in samenwerking met Het HEM bv. Vanuit de samenwerkingsovereenkomst belast Het HEM bv een deel van de productiekosten door aan Stichting Het HEM.

De raad is gematigd positief over de manier waarop Het HEM bv (de stichting heeft geen werknemers of opdrachtnemers) omgaat met eerlijke beloning. Zo worden er goede en transparante afspraken gemaakt met medewerkers en opdrachtnemers over beloning, auteursrecht en arbeidsvoorwaarden. Tussentijds en na afloop van dienstverband of samenwerking wordt geëvalueerd om de sociale dialoog in de culturele sector te stimuleren; de aanvraag vermeldt echter geen deelname aan de discussie via koepel- of brancheorganisaties. De instelling is beperkt transparant over de gehanteerde vergoedingen. Medewerkers van Het HEM ontvangen 'eigen samengestelde arbeidsvoorwaarden'. In de aanvraag wordt niet verder toegelicht of deze voorwaarden cao-conform zijn of hoe wordt omgegaan met overwerk en loonindexatie.

De raad is in beginsel positief over de bedrijfsvoering van Het HEM. Stichting Het HEM is een nieuwe stichting en er zijn derhalve niet of nauwelijks relevante cijfers beschikbaar over de afgelopen jaren. De

financieringsmix van Het HEM is goed: financiering voor het programma komt voor bijna 80 procent uit eigen inkomsten. Dat maakt de organisatie financieel wendbaar en beperkt de risico's. Door de constructie van de samenwerking is er uit de begroting slechts beperkt informatie af te leiden. De toelichting op de begroting biedt weliswaar inzicht in de samenwerking, maar hanteert niet dezelfde posten als het begrotingsmodel in de aanvraag. Desalniettemin is de raad positief over het ondervangen van de risico's in de financiering, waarbij Amerborgh Groep als vangnet fungeert bij tegenvallende inkomsten.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

Er is nog nauwelijks sprake van activiteiten op het gebied van cultuureducatie bij Het HEM, maar de instelling formuleert hiertoe wel ambities en benoemt diverse onderwijsinstellingen als mogelijke samenwerkingspartners. De raad is in beginsel positief over de voornemens. Hij is te spreken over de beschrijving van 'radicale gastvrijheid' die Het HEM hanteert. Zo vindt de raad de al uitgeprobeerde formats 'De Boksclinic' en 'Het Wisselgesprek' innovatieve manieren om publiek te betrekken dat doorgaans minder goed vertegenwoordigd is onder bezoekers van culturele instellingen.

De raad is ook positief over de plannen op het gebied van publieksbenadering. Hij heeft vertrouwen in de eigentijdse aanpak van Het HEM en verwacht op basis van de organisatorische slagkracht dat de instelling de forse beoogde publieksgroei kan waarmaken. De raad waardeert de nadruk die Het HEM legt op het bereiken van nieuwe doelgroepen, inwoners uit de omgeving en mensen die niet of nauwelijks in contact komen met kunst en cultuur. Daartoe zet zij onder andere 'Mediators' in, goed geïnformeerde medewerkers die als vraagbaak fungeren. De raad is positief over de beschreven strategie en de inzet van middelen. Elk 'Chapter' heeft ook een aantal specifieke doelgroepen, passend bij het thema, naast vaststaande groepen die Het HEM doorlopend wil bereiken. Dit lijkt de raad een vruchtbare aanpak.

Geografische spreiding

Het HEM is gevestigd en stevig ingebed in Zaandam, net buiten Amsterdam. Er is een groot aantal samenwerkingsverbanden tussen de instelling en (culturele) organisaties uit Amsterdam. Het HEM heeft daarnaast landelijke en internationale samenwerkingspartners. In samenwerking met de gemeente Amsterdam is een pontverbinding Zaandam-Amsterdam gerealiseerd. Dit draagt bij aan ontsluiting van Zaanstreek-Waterland en de spreiding van kunst en cultuur rondom Amsterdam.

Toepassing Fair Practice Code

De raad is positief over de reflectie van Het HEM op de code. Er is sprake van helder beleid en de code is van meet af aan in de bedrijfsvoering opgenomen; Het HEM is goed in staat om de toepassing van de code te verbinden aan de opzet en het profiel van de organisatie.

Toepassing Governance Code Cultuur

Stichting Het HEM hanteert het bestuursmodel. De raad is positief over de reflectie van Het HEM op de code. Als jonge organisatie toont Het HEM zich zeer bewust van het belang van de code. De raad vindt de beschrijving van de toepassing van de code helder en constateert dat in de samenwerking tussen stichting en bv de scheiding tussen de twee in juridische zin goed is geregeld. Er is een bestuurs-directiereglement.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

De raad is positief over de transparante reflectie op de code. Als jonge organisatie toont Het HEM zich zeer bewust van het belang van de code. Diversiteit en inclusie zijn deel van de missie en visie van Het HEM. De instelling wil niet vaak gehoorde groepen een stem geven. Er wordt in de reflectie op de code uitgebreid stilgestaan bij de vier p's (programma, publiek, personeel en partners) en er worden stappen geformuleerd voor de komende periode. Zo is de instelling kritisch over de diversiteit in de personele bezetting en zal hier beleid op maken. Ook in de zoektocht naar samenwerking met maatschappelijke partners speelt inclusiviteit een grote rol.